

թուածին հետ յարաբերութիւն ունի: Թէ-
պէտ չէ բանախօսուած այս շահէկան հա-
որ՝ տկարութեան պատճառաւ, բայց հա-
սարակութիւնը չզրկելու համար տպագրու-
թեան տրուած է: Ահա այսպէս կը սկսի.

«Եր մեծին Սեպտ. 13ին զիշերը՝ 1921ին, ջա-
ւաճմանը վայելեամ մը ցաւերմիմ զսպելով ետևէ
կ'ըլլամ հօրը թուղթերը կարգադրելու և քի-
թուածն օրինակելու՝ երբ մօր անակկկալ վիշտ
մը զիրենք կը զգեսնէ: . . . Արքայութիւն» քի-
թուածին վերջին 13 երգերը կը պակսին:

«Ո՛վ կարող է պատմել անոնց տագմանքն ու
խուզարկութիւնները ձեռագիրներու դէպմ մէջ,
տարակոյսներու և կասկածներու իրար զիրար
հրմշտուրք, և ցաւը՝ որ անկատար պիտի մնար
հրաշալի գործը. Գուցէ այս տանջանքը զերա-
զանցեց հօրը մահուան առթած թախծիքը. Այն
աստիճանի է տագմապը, որ համզիստ չի՝ թողուր
շարորոն (իր որդին), այնպէս որ թեթև և յու-
զումնալից քուէին մէջ իսկ տագմապը կը շա-
րունակուի:

«Եւ անի կը տեսնէ երագին մէջ իր հօր քս-
տուէրը, որ զիմը իր մահէն վերջ անոնց թողած
տունը կը տանի. կը ցուցնէ անոր այն սովն տե-
ղերը, ուր իր գրութիւնները կը դնէր. կը ցուցնէ
փոխաթուղ գոցուած պատուհան մը, ու կ'ըսէ «Հա-
է քու փեսայան»:

Նաքորոյ յուզմունքէն ցնցուած՝ ընդոստ կը
ցատկէ անկողնէն: Պատուհանէն կը մայի. դեռ
զիշեր է. մտիկ կ'ընէ. ոչ մէկ մշան կեանքի, ի՞նչ
փողիք. ինչո՞ւ և ի՞նչպէս տպանիլ լուսնայուն, ի՞նչ-
պէս համբերել այնքան մտաւանջութեանց. Այս-
պէս, զոգոհման՝ կ'իլլէ, կը հագուի ու ամայի և
աղջամղինք մամբաներէն կը վազէ մոյմ տունը,
ուր բնակեցաւ ու մնաւ քանտարիգոր. խեղճուկ
պառաւ մը կը բանայ. Եր մտնէ, Նաքորոյ օրագ
մ'առած կը վազէ երագին մէջ տեսած փոքր

պատուհանին քով. կը վերցնէ փսիաթը, և կը
տեսնէ քանի մը գրուածքներ՝ պատին խոնաու-
թեանէն արդէն իսկ քորքոսած: Դողդալով կը
վերցնէ զանոնք, վար կը դնէ և անոնց կը մայի
. . . . «Արքայութիւն» քիթուածին վերջին երգերն
են»:

Կը հասնի խորհրդաւոր վայրեկանը ,
յորում բազմաթիւ հանդիսականաց սրտե-
րը՝ նուիրական զգայուն խողովքով մը՝ կը
սպասեն կանթեղին առաջին արծարծու-
մին , որ յաւերժակալ լուսաւորութեան
սկիզբը պիտի ըլլար. և ահա կը բացուի
դուռը՝ ծանրութեամբ. պաշտօնական մար-
միններէ ընտրուած 7-8 անձինք ներս կը
մտնեն, իսկոյն Աղդիկոյ Օրթիս կանթե-
ղին մէջ կը պարպէ իւրը . Տէլ Լուսկոն
վառ լուցափայտ մը կը ներկայացնէ Ֆի-
րէնցէի Բաղաքապետին, որ ինքն ալ զայն
կը հաղորդէ պատրոյգին: Կանթեղը իւ-
կոյն կ'արծարծի. ալ իրեն համար վերջ
պէտք չէ ըլլայ. ան սկսած է իր միակ
նուիրական պաշտօնը: Այսպէս այս զեղե-
ցիկ հանդէսը՝ խորհրդաւոր կերպով կ'ա-
ւարտի:

Փոքրիկ բոցը միշտ վառ մնալով վեհ
Քերթողին շիրմին վրայ՝ կենդանի պիտի
պահէ նուիրատուաց սրտերուն հետ՝ նաև
գայն յարգողներուն սրտերը:

Հ. Ղ. ՏԱՅԵԱՍ

ԲՈՎԱՆԵԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՄԱՐԱՆ

Սահակեան Հ. Կ. Տ. — Հայերը բիզանդա-
կան գրականութեան մէջ. իրանակ Հայագիր. — 433
Կոզմաս Հինդուկ. — 433
Պրոֆ. Լեւոն. — Նիթեր Հայաստանի հա-
զոն պատմութեան. Թրգմ. Հ. Յ. Աստուրեան. — 440
Տաղաւարեան Ն. — Որտեղիք պատմութեան
Հայոցի սկզբանէ մինչ ցԱրշակունի Հարստութիւնն. — 444
Տ. — Կորսրը Բուզանդիան և «Իսահկան» յի-
ստուագրանութիւնը. — 450
* * * — Կոր Նկատողութիւններ փառապո Քու-
զուրի մասին. — 451

ԳՐԱԿԱՆՔ

Վերդիկոսի ծննդականը. — Պրիմատի մա-
հը. — Կիւն և Ենէան որդի կ'ըլլեն. — Ալիլլա և
Քալիլլա. — Եսէն. Թրգմ. Հ. Ա. Ղազարեան. — 453
Լեոնարտի. — Առ Սիւրիւս. Թարգմ. Հ. Ա.
Ղազարեան. — 455
Թէրգման թ. — Ի մահ. — 455
Տատուրեան Ս. Ս. — Ազատութեան երգը. — 457

Կանոնիկոյ Տ. — Համբուս մէջ զտնուած վարդի
մը. Թարգմ. Հ. Ա. Ք. — 457
Բոսիկեան Հ. Ղ. — Մեր արդի գրականութիւնը. — 458

ԳՐԱԽՈՍԱԿԱՆՔ

Անդրիկեան Հ. Ն. — Լեւոն Ի Լուսինեան. — 461
Տիրուցուած Հ. Ն. — Ընդարձակ դպր. Առող-
ջապահութեան Գրական. Փաշայեան — Խանի. — 463
Ջրարեան Հ. Ք. — Յոսեփոսի հայ. Հին Թարգ-
մանութիւն մը. — 466
Բոսիկեան Հ. Ղ. — Դասագիրք պատմ. — 470

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆՔ

Տայիան Հ. Ղ. — Հիւպըման. — 471

ՎԻՊԱԿԱՆՔ

Միխայիլով Է. Պ. — Ջարեաց արմատը.
Թարգմ. Ա. Բելի — Յովսէփեան. — 474

ԱՅԺՄԷԱԿԱՆՔ

Տայիան Հ. Ղ. — Տանթէի ԵՄ7 ամեակը. — 479
— Արդէ Նեղիսականներուն շահերը. — 450